# GENERALINĖS ADVOKATĖS CHRISTINE STIX-HACKL IŠVADA,

pateikta 2006 m. gegužės 16 d. [1]

## I — Įvadinės pastabos

1. Nagrinėjama byla dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą [2] yra susijusi su 1981 m. birželio 30 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1785/81 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo [3] ir 1981 m. rugsėjo 14 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2670/81, nustatančio išsamias įgyvendinimo taisykles dėl virškvotinės cukraus produkcijos [4], galiojimu. Būtent ji susijusi su klausimu, ar galimybės grąžinti mokesčius už C cukrų arba atsisakyti juos išieškoti nebuvimas atitinka teisingumą.

## II — Teisinis pagrindas

2. Nagrinėjamai bylai yra svarbūs rinkų organizavimo ir muitų teisės aktai.

### A — *Cukraus sektoriaus rinkų organizavimas*

3. Nagrinėjamu atveju taikytini rinkų organizavimo teisės aktai yra Tarybos reglamentas ir jį įgyvendinantis Komisijos reglamentas, nustatantis įgyvendinimo taisykles.

#### 1. Reglamentas Nr. 1785/81

4. Dabar jau panaikintas Reglamentas Nr. 1785/81 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo reglamentavo cukraus gamybą, importą ir eksportą. Cukraus gamybos kvotų sistema buvo siekiama užtikrinti gamintojams Bendrijos kainas ir produkcijos realizavimo rinkas.

5. Reglamento Nr. 1785/81 24 straipsnis nustatė kiekvienų prekybinių metų bazinius A cukraus ir B cukraus kiekius, kuriuos valstybės narės turi paskirstyti savo teritorijose įsteigtiems cukraus gamintojams. Kiekis, viršijantis paskirstytas kvotas, vadinamas C cukrumi.

1 — Originalo kalba: vokiečių.

2 — Žr. tuo pačiu metu nagrinėjamą apeliacinę bylą *Koninklijke Coöperatie Cosun UA prieš Komisiją* (C-68/05 P).

3 — OL L 177, p. 4.

4 — OL L 262, p. 14.

6. C cukrui netaikoma nei parama kainoms, nei eksporto kompensacijos. 26 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad C cukrus, kuris nebuvo perkeltas į kitus prekybinius metus, negali būti parduodamas ir Bendrijos vidaus rinkoje, o turi būti eksportuojamas.

7. 41 straipsnyje nustatyta tvarka buvo priimtos išsamios įgyvendinimo taisyklės.

2. Reglamentas Nr. 2670/81

8. Taikymo tvarką C cukrui nustatė 1981 m. rugsėjo 14 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2670/81, nustatantis išsamias įgyvendinimo taisykles dėl virškvotinės cukraus produkcijos.

9. 1 straipsnis numato eksporto iš Bendrijos reikalavimus. Šiuo atveju taikytina šio straipsnio 1 dalies redakcija [5] numato:

„Reglamento (EEB) Nr. 1785/81 26 straipsnio 1 dalyje nurodytas eksportas laikomas įvykdytu, jei:

a) C cukrus arba C izogliukozė yra eksportuota iš valstybės narės, kurios teritorijoje jie buvo pagaminti;

b) pasibaigus prekybos metams, kuriais buvo pagamintas C cukrus arba C izogliukozė, iki sausio 1 d. a punkte minėta valstybė narė priėmė eksporto deklaraciją;

c) C cukrus arba C izogliukozė, arba atitinkamas kiekis, kaip apibrėžta 2 straipsnio 3 dalyje, iš Bendrijos muitų teritorijos buvo išvežtas ne vėliau kaip per 60 dienų nuo b punkte minėtos sausio 1 d.;

d) produktas buvo eksportuotas iš a punkte nurodytos valstybės narės, netaikant grąžinamosios išmokos arba mokesčio, kaip baltasis arba žaliavinis cukrus, nedenatūruotas, arba kaip sirupai, gauti iki kristalizacijos, kurių KN kodai 17026090 ir 17029090, arba kaip natūralaus pavidalo izogliukozė.

Jei nesilaikoma visų pirmoje pastraipoje numatytų sąlygų, išskyrus *force majeure* atvejus, laikoma, kad atitinkamas virškvotinio cukraus arba virškvotinės izogliukozės kiekis buvo realizuotas vidaus rinkoje.

5 — 1988 m. gruodžio 14 d. Komisijos Reglamentas (EEB) Nr. 3892/88, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 2670/81, nustatantį išsamias įgyvendinimo taisykles dėl virškvotinės cukraus produkcijos (OL L 346, p. 29).

*Force majeure* atvejais valstybės narės, kurios teritorijoje buvo pagamintas virškvotinis cukrus arba virškvotinė izogliukozė, kompetentinga institucija patvirtina priemones, kurios yra būtinos dėl aplinkybių, kuriomis remiasi suinteresuotasis asmuo."

10. 2 straipsnis reglamentuoja tvarką, kaip turi būti pateiktas įrodymas, kad 1 straipsnio 1 dalyje numatytos sąlygos yra įvykdytos.

11. 3 straipsnis reglamentuoja privalomuosius mokėjimus, kurie taikomi kaip sankcija tuo atveju, jei kiekiai buvo realizuoti vidaus rinkoje. Bylai svarbios šio straipsnio redakcijos [6] dalyje nurodyta:

„1) Kiekiams, kurie, kaip apibrėžta 1 straipsnio 1 dalyje, buvo realizuoti vidaus rinkoje, valstybė narė nustato privalomąjį mokėjimą, kurio suma lygi:

a) 100 kilogramų C cukraus:

— didžiausiam importo mokesčiui už 100 kilogramų baltojo arba žaliavinio cukraus, taikomam tais prekybos metais, kuriais šis cukrus buvo pagamintas, ir po to dar šešis mėnesius,

ir

— 1 (eurui);

<...>

2) Valstybė narė iki gegužės 1 d., einančios po 1 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos sausio 1 d., gamintojams praneša, kokia yra privalomojo mokėjimo, kurį jie privalo mokėti pagal šio straipsnio 1 dalį, visa suma.

Šią visą sumą minėti gamintojai sumoka iki tų pačių metų gegužės 20 dienos.

3) Tačiau jeigu kompetentinga institucija, vadovaudamasi 2 straipsnio 1 dalies antrąja pastraipa, pratęsė įrodymo pateikimo terminą, šio straipsnio 2 dalyje paminėtos datos,

6 — 1991 m. gruodžio 6 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 3559/91, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 2670/81, nustatantį išsamias įgyvendinimo taisykles dėl virškvotinės cukraus produkcijos (OL L 336, p. 26).

gegužės 1 d. ir gegužės 20 d., keičiamos datomis, kurias kompetentinga institucija nustato atsižvelgdama į pratęstą laiką.

4) Už tuos C cukraus arba C izogliukozės kiekius, kurie prieš juos išvežant buvo negrąžinamai sunaikinti arba apgadinti dėl aplinkybių, kurias valstybės narės kompetentinga institucija pripažino esant *force majeure*, atitinkamos šio straipsnio 1 dalyje paminėtos sumos nereikalaujama."

B — *Muitų teisės aktai*

12. Iš muitų teisės reikia nurodyti vieną Tarybos reglamentą ir jį įgyvendinantį Komisijos reglamentą, kurie jau panaikinti.

1. Reglamentas (EEB) Nr. 1430/79

13. 1979 m. liepos 2 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1430/79 dėl importo arba eksporto muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti[7] 13 straipsnio 1 dalies šiai bylai svarbioje redakcijoje[8] nurodyta:

„Išskyrus A ir D skyriuose numatytus atvejus, importo muitai grąžinami arba juos atsisakoma išieškoti išimtinėmis aplinkybėmis, kurios susidaro ne dėl tyčinių ar akivaizdžiai neatsargių suinteresuotojo asmens veiksmų.

Aplinkybės, kada gali būti pasinaudojama pirmąja pastraipa bei tvarka, nustatomos pagal 25 straipsnyje numatytą procedūrą. Importo muitų grąžinimas arba atsisakymas juos išieškoti gali būti siejamas su ypatingomis sąlygomis." (Neoficialus vertimas)

14. Pagal 1 straipsnio 2 dalies a punktą importo muitai suprantami kaip:

„Muitai ir lygiaverčio poveikio mokėjimai, žemės ūkio mokesčiai ir kiti importo privalomieji mokėjimai, nustatyti įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką arba konkrečią tvarką, kuri remiantis Sutarties 235 straipsniu

7 — OL L 175, p. 1.

8 — 1986 m. spalio 7 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3069/86, iš dalies keičiantis Reglamentą (EEB) Nr. 1430/79 dėl importo ir eksporto muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti.

taikoma tam tikroms prekėms, gaunamoms perdirbant žemės ūkio produktus.“ (Neoficialus vertimas)

15. 14 straipsnis, be kita ko, numato, kad 13 straipsnis atitinkamai galioja eksporto muitų grąžinimui ir atsisakymui išieškoti.

16. Pagal 1 straipsnio 2 dalies b punktą eksporto muitai suprantami kaip:

„Žemės ūkio mokesčiai ir kiti eksporto privalomieji mokėjimai, nustatyti įgyvendinant bendrą žemės ūkio politiką arba konkrečią tvarką, kuri vadovaujantis Sutarties 235 straipsniu taikoma tam tikroms prekėms, gaunamoms perdirbant žemės ūkio produktus.“ (Neoficialus vertimas)

2. Reglamentas (EEB) Nr. 3799/86

17. Taikymo tvarką nustatė 1986 m. gruodžio 12 d. Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 3799/86, nustatantis Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1430/79 dėl importo arba eksporto muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti [9] 4a, 6a, 11a ir 13 straipsnius įgyvendinančias nuostatas. Šio reglamento 4 straipsnis numato, kokių ypatingų aplinkybių buvimas rodo, kad suinteresuotasis asmuo veikė netyčia ar neakivaizdžiai neatsargiai. Tai taikytina ir kitoms faktinėms aplinkybėms, kurios, Komisijai nusprendus, vertinamos kiekvienu konkrečiu atveju pagal procedūrą, numatytą 6–10 straipsniuose.

## III — Faktinės aplinkybės, pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18. *Koninklijke Coöperatie Cosun* (toliau – *Cosun*), įmonė, užsiimanti cukraus gamyba, 1992–1993 prekybos metais pagamino viršKvotinio cukraus, t. y. daugiau, negu leido jai skirta A cukraus ir B cukraus kvota. *Cosun* antrinė įmonė pardavė kitoms bendrovėms cukraus partijas, skirtas eksportuoti į Kroatiją, Slovėniją ir Maroką.

19. 1994 m. iš *Cosun* buvo pareikalauta sumokėti atitinkamą sumą. 1995 m. birželio 19 d. buvo priimtas *Hoofdproduktschap Akkerbouwproducten* (toliau – *HPA*) sprendimas.

9 — OL L 352, p. 19.

20. 2001 m. rugpjūtį Nyderlandų Karalystė pateikė Komisijai prašymą atsisakyti išieškoti pareikalautą mokestį. 2002 m. gegužės 2 d. Komisija pripažino šį prašymą nepriimtinu.

21. *Cosun* pareiškė ieškinį dėl panaikinimo Europos Bendrijų Pirmosios instancijos teisme. Pirmosios instancijos teismas 2004 m. gruodžio 7 d. Sprendimu byloje T-240/02 šį ieškinį atmetė kaip nepagrįstą.

22. Be to, dėl *HPA* sprendimo 1995 m. liepos 18 d. *Cosun* pareiškė ieškinį *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (toliau – *CBB*) Nyderlandų žemės ūkio, gamtos ir maisto kokybės ministerijai (*Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit*). Iki bus priimtas sprendimas byloje *De Haan* [10], *CBB* bylos nagrinėjimą sustabdė.

23. *CBB* pirmiausia atmetė *Cosun* argumentą dėl *force majeure* aplinkybių buvimo. Tam trūko tiek neįprastų, tiek nenumatomų aplinkybių, nes asmens, su kuriuo jis sudarė sutartį, pareigų neįvykdymas yra tik žinoma komercinė rizika.

10 — 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimas *De Haan* (C-61/98, Rink. p. I-5003).

24. Dėl *Cosun* pateiktos teisinės nuomonės, kad buvusi ypatinga aplinkybė, kuri pateisina atsisakymą išieškoti reikalaujamą sumą pagal Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnį, ir kad Komisija suklydo nustatydama nepriimtinumą, *CBB* konstatavo, jog nėra būtinumo nagrinėti Komisijos sprendimo galiojimą.

25. Vis dėlto *CBB* iškilo klausimas, ar tuo atveju, kai galimybė patenkinti prašymą atsisakyti išieškoti mokesčius netaikoma C cukrui, ta aplinkybė, jog cukraus sektoriaus rinkų organizavime nėra teisinio pagrindo atsisakyti išieškoti tokius mokesčius, nesukelia Reglamento Nr. 1785/81 ir Reglamento Nr. 2670/81 negaliojimo. Šių teisės aktų negaliojimas galėtų nulemti, kad ir mokesčiai grindžiami tais pačiais teisės aktais. Siekdamas nustatyti, ar reglamentai galioja ir kokios būtų jų negaliojimo pasekmės nagrinėjamam atvejui, *CBB* 2004 m. birželio 9 d. nutartimi pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

1) Ar Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1785/81 <...> ir Komisijos reglamentas (EEB) Nr. 2670/81 <...> galioja visas ar iš dalies tuo atveju, jei galimybė patenkinti prašymą atsisakyti išieškoti muitus pagal Reglamento (EEB) Nr. 1430/79 13 straipsnį (po pakeitimo – 1992 m. spalio 12 d. Tarybos

reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1) 239 straipsnis) netaikoma byloje nagrinėjamoms už C cukrų mokėtinoms sumoms, atsižvelgiant į tai, kad nėra galimybės šias sumas grąžinti arba atsisakyti išieškoti motyvuojant kai kuriais teisingumo išlyga besiremiančiais pagrindais?

2) Tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar išnyko teisinė prievolė pervesti už C cukrų mokėtiną sumą arba ar gali susijusi valstybės narės kompetentinga institucija ir (arba) Komisija nuspręsti neįtraukti C cukraus kiekių į sumą, mokėtiną pagal Reglamento (EEB) Nr. 2670/81 3 straipsnį, jei šią sumą turinčio sumokėti asmens negalima kaltinti tyčiniais ar neatsargiais veiksmais, dėl kurių šie eksportuotini cukraus kiekiai nebuvo eksportuoti, ir jei siekiant išaiškinti nusikaltimus ir pažeidimus nacionalinių valdžios institucijų vykdomo tyrimo interesais šis sumą turintis sumokėti asmuo apie šį tyrimą įspėtas nebuvo?

## IV — Dėl prejudicinių klausimų

26. Pirmiausia *Cosun*, Taryba ir Komisija abejoja, ar į prejudicinius klausimus reikia atsakyti tik jei teiginys, kad Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnyje numatyta atsisakymo išieškoti galimybė netaikytina C cukrui, yra teisingas.

27. Šiuo klausimu *Cosun* ir Ministerija (*Minister van Landbouw, Natur en Voedselkwaliteit*) teigia, kad Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnis taikytinas už C cukrų mokėtinoms sumoms.

28. Komisijos nuomone, atvirkščiai, Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnyje numatyta bendra teisingumo išlyga nėra bendrasis Bendrijos teisės principas, o gali būti taikoma tik kartu su Bendrijos muitų teisės aktais, taigi tezė, kuria grindžiami prejudiciniai klausimai, yra teisinga.

### A — *Dėl pirmojo klausimo*

29. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Reglamentas Nr. 1785/81 ir Reglamentas Nr. 2670/81 negalioja. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kaip galiojimo vertinimo kriterijų nurodo tik „teisingumo išlygos pagrindus“. Kiti nagrinė-

jimo kriterijai nepateikiami. Dėl atitikties proporcingumo principui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nutartyje aiškiai konstatuojama, kad šis principas nepažeidžiamas. Vadinasi, klausimas dėl atitikties proporcingumo principui nepateikiamas sąmoningai.

30. Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad atitinkamai apribojamas ir nagrinėjamos bylos dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas, ir tokiomis aplinkybėmis jis apsiriboja nagrinėjimu atsižvelgiant į bendrąjį teisės principą – teisingumą.

1. Bylos šalių argumentai

31. *Cosun* teigia, kad Reglamentas Nr. 1785/81 nenumato jokių formalių sąlygų, reglamentuojančių mokesčių už C cukrų mokėjimą, o tai padaryti pagal 26 ir 41 straipsnį įpareigoja Komisiją, turinčią priimti šios srities taisykles. Taigi reglamentas jokiu būdu negali negalioti.

32. *Cosun* manymu, Reglamentas Nr. 2670/81 pirmiausia turėtų būti aiškinamas ir taikomas atsižvelgiant į bendruosius teisės principus. Todėl šio reglamento 3 straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad jis kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms, esant tam tikroms aplinkybėms, pavyzdžiui, pagrindinės bylos aplinkybėms, numato galimybę atsisakyti išieškoti motyvuojant teisingumo išlyga. Todėl Reglamentas Nr. 2670/81 galioja. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nepritartų *Cosun* siūlomam Reglamento Nr. 2670/81 3 straipsnio išaiškinimui, subsidiariai teigiama, kad reglamentas negalioja tiek, kiek jis pažeidžia lygybės, nediskriminavimo, teisingumo ir teisinio saugumo principus.

33. Ministerijos ir Nyderlandų vyriausybės nuomone, vidaus rinkoje parduoto C cukraus padėtis yra tokia pati, kaip ir iš trečiųjų šalių įvežamo cukrus, ir todėl šių abiejų cukraus kategorijų atveju turi būti elgiamasi vienodai. Todėl tai, kad iš trečiųjų šalių įvežančio cukraus importuotojo, patenkančio į ypatingas aplinkybes Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnio taikymo prasme, pagal šį straipsnį gali būti atsisakyta išieškoti muitus, nors tokia galimybė nėra numatyta C cukraus gamintojui, patekusiam į tokią pačią ypatingą situaciją, pažeidžia lygybės principą.

34. Nyderlandų vyriausybė teigia, jog, remiantis nusistovėjusia teismų praktika [11], tam, kad nebūtų pažeistas vienas iš bendrųjų Bendrijos teisės principų, konkrečiais atvejais teisės aktų spragas galima pašalinti taikant Bendrijos teisę pagal analogiją. Ši teismų praktika taikytina ir nagrinėjamu atveju, todėl darytina išvada, kad Reglamento

11 — Pavyzdžiui, žr. 1985 m. gruodžio 12 d. Sprendimą *Krohn* (165/84, Rink. p. 3997, 13 ir tolesni punktai).

Nr. 1430/79 13 straipsnis turi būti pagal analogiją taikomas mokesčiams už C cukrų.

35. Tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nepritartų tokiam taikymui pagal analogiją, Ministerijos ir Nyderlandų vyriausybės nuomone, tokios galimybės atsisakyti išieškoti mokesčius už C cukrų konkrečiais atvejais motyvuojant teisingumo išlyga nebuvimas sukelia Reglamento Nr. 1785/81 ir Reglamento Nr. 2670/81 negaliojimą iš dalies, nes šis nebuvimas pažeidžia lygybės principą.

36. Taryba pirmiausia teigia, kad faktas, jog bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo taisyklėse nėra bendros teisingumo išlygos, panašios į tokią, kuri yra muitų teisės aktuose ir Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnyje, nepažeidžia nediskriminavimo principo. Muitai ir bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo taisyklės taikomos dviem visiškai skirtingoms sritims, ir jose numatomos arba ir nenumatomos nukrypti leidžiančios nuostatos, susijusios su skirtingomis prievolėmis labai skirtingomis teisinėmis aplinkybėmis.

37. Toliau remiantis Teisingumo Teismo praktika [12] galima teigti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas nėra įpareigotas numatyti galimybę motyvuojant teisingumo išlyga atsisakyti išieškoti ir jis pats turi diskreciją nuspręsti, ar reikia atitinkamai sričiai numatyti tokią galimybę. Kadangi bendras cukraus sektoriaus rinkų organizavimas beveik visiškai yra finansuojamas ūkio subjektų įmokomis, tokia galimybė atsisakyti išieškoti mokesčius už C cukrų turėtų labai neigiamų pasekmių, nes ji skatintų gaminti vis daugiau virškvotinio cukraus. Taigi Bendrijos teisės aktų leidėjo sprendimas nenumatyti procedūros, leidžiančios atsisakyti išieškoti mokesčius, taip kaip yra muitų atveju, yra protingas.

38. Subsidiariai Taryba teigia, kad tuo atveju, jei galimybės atsisakyti išieškoti mokėtiną sumą motyvuojant teisingumo išlyga nebuvimas pažeidžia nediskriminavimo principą, negalioja tik Reglamentas Nr. 2670/81, nes Taryba įpareigojo Komisiją priimti taisykles, reglamentuojančias mokesčius už C cukrų.

39. Komisija pateikia argumentą, kad nei Teisingumo Teismas, nei Pirmosios instancijos teismas nėra pripažinę tokio bendrojo teisės principo, kuris leistų remtis teisingumo principo pažeidimu tada, kai taikytini teisės aktai aiškiai nenumato galimybės motyvuojant teisingumo išlyga atsisakyti išieškoti mokesčius už C cukrų. Reglamentas Nr. 1785/81 ir Reglamentas Nr. 2670/81

12 — 1977 m. birželio 28 d. Sprendimas *Balkan-Import-Export* (118/76, Rink. p. 1177).

negali negalioti vien todėl, kad juose nėra aiškiai numatyta tokios atsisakymo išieškoti galimybės.

40. Toliau ji teigia, kad net jei ji nuspręstų kiekvienu konkrečiu atveju nagrinėti teisingumo principo tariamo pažeidimo pagrįstumą, ji darytų išvadą, jog nagrinėjamu atveju *Cosun* mokėtina suma teisingumo principo nepažeidžia.

41. Pirma, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad mokesčiai už C cukrų, skiriami už muitinės formalumų neatlikimą, nepažeidžia proporcingumo principo, nes šie formalumai yra būtini siekiant išvengti nepageidaujamo poveikio bendram cukraus sektoriaus rinkų organizavimui [13]. Tie patys argumentai galioja ir nagrinėjant, ar reikalaujamas mokestis nepažeidžia teisingumo principo.

42. Antra, iš sprendimo *Peter* [14] aišku, kad galimas teisingumo principo taikymas bendros žemės ūkio politikos srityje jokiu būdu negali padaryti praktiškai neįmanomo nagrinėjamos Bendrijos sistemos įgyvendinimo, pavyzdžiui, kvotų tvarkos pažeidimu siekti riboti gamybą. Komisijos manymu, jei būtų leista atsisakyti išieškoti iš gamintojo, esančio tokiose aplinkybėse, kokios nagrinėjamoje byloje, tai pažeistų nustatytą bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo kvotų tvarką.

2. Vertinimas

43. Pirmiausia būtų tikslinga pateikti keletą paaiškinimų. Iš šiai bylai svarbios problematikos reikėtų išskirti keletą su teisingumo išlyga susijusių aspektų.

44. Iš principo būtina skirti šiuos teisinius fenomenus. Pirma, nagrinėjant teisingumo principą reikia iš pradžių išsiaiškinti, ar tai nacionalinis, ar Bendrijos teisės principas. Valstybių narių atveju kyla klausimas, ar taikant nacionalinio teisingumo principą nepažeidžiama Bendrijos teisė.

45. Antra, kalbant apie Bendrijos teisės lygmenį, būtina skirti aiškias teisingumo nuostatas, pavyzdžiui, rinkų organizavimo taisykles, nuo bendrojo teisingumo principo.

13 — 1998 m. sausio 29 d. Sprendimas *Südzucker Mannheim* (C-161/96, Rink. p. I-281, 42 ir tolesni punktai) ir 2004 m. vasario 19 d. Sprendimas *British Sugar II* (C-329/01, Rink. p. I-1899, 46 ir 48 punktai).

14 — 1993 m. gegužės 27 d. Sprendimas *Peter* (C-290/91, Rink. p. I-2981).

46. Kai kurios nagrinėjamos bylos šalys nurodė į Bendrijos teisės aktuose nustatytą pareigą motyvuojant teisingumo išlyga taikyti Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnį pagal analogiją. Griežtai kalbant, kyla klausimas, ar taikytina aiški teisingumo taisyklė. Tai yra tuo pačiu metu nagrinėjamos bylos C-68/05 P, o ne šios bylos dalykas.

47. Nagrinėjamos bylos vienintelis tikslas – išaiškinti, ar antrinės Bendrijos teisės aktai nepažeidžia bendrojo teisės principo – teisingumo. Žinoma, pirmiausia reikia atsakyti į preliminarų klausimą, ar Bendrijos teisė apskritai pripažįsta tokį principą.

48. Dėl nagrinėjimo kriterijaus, kaip jau buvo išdėstyta, ši byla apsiriboja bendruoju teisės principu – teisingumu, – ir bylos dalykas nesiejamas su jokiais kitais, pavyzdžiui, lygybės arba proporcingumo, principais.

49. Tai reiškia, kad didžioji dalis suinteresuotųjų šalių nurodytos Teisingumo Teismo praktikos toliau turi būti smulkiau nagrinėjama tik tiek, kiek tai padės atsakyti į nagrinėjamai bylai svarbų teisės klausimą. Taigi ta teismo praktika, kuri susijusi su kitais aspektais, ne tokia svarbi. Tai ypač teisinga kalbant apie sprendimą *Peter*, kuris yra susijęs su *nacionalinės* teisingumo nuostatos taikymo teisėtumu. Šiame sprendime Teisingumo Teismas nusprendė, kad tam tikromis sąlygomis Bendrijos teisės nepažeidžia taikoma nacionalinė nuostata, kuri leidžia nacionalinės valdžios institucijoms tam tikrais atvejais motyvuojant asmeninio teisingumo pagrindais atsisakyti išieškoti mokėtinas sumas [15].

50. Taigi toliau reikia pirmiausia išnagrinėti, ar Bendrijos teisėje galioja bendrasis teisingumo principas.

51. Pirmiausia reikia nurodyti tą Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią Bendrijos teisėje nėra teisinio pagrindo, leidžiančio motyvuojant teisingumo išlyga atsisakyti išieškoti [16].

52. Šią teismo praktiką Teisingumo Teismas sprendime *Hoche* paaiškino tiek, kad priminė, jog Teisingumo Teismas yra paneigęs bendrojo Bendrijos teisės principo – objektyvaus neteisingumo – buvimą [17]. Toliau Teisingumo Teismas šiame sprendime konstatavo, kad konkrečiais atvejais motyvuojant teisingumo išlyga negali būti sutrukdyta tam tikros reglamento nuostatos taikymui [18].

15 — Sprendimas, priimtas byloje C-290/91 (nurodytas 14 išnašoje, 11 ir 17 punktai).

16 — Sprendimas, priimtas byloje 118/76 (nurodytas 12 išnašoje, 8 ir 10 punktai), ir 1985 m. lapkričio 14 d. Sprendimas *Neumann* (299/84, Rink. p. 3663, 24 punktas).

17 — 1990 m. birželio 28 d. Sprendimas *Hoche* (C-174/89, Rink. p. I-2681, 31 punktas).

18 — Sprendimas, priimtas byloje C-174/89 (nurodytas 17 išnašoje, 36 punktas).

53. Tačiau ši teismo praktika pateikia ir daugiau paaiškinimų. Taigi Teisingumo Teismas nusprendė nepripažinti bendrojo teisingumo principo, nes jis gali sutrukdyti visiškai veiksmingai taikyti Bendrijos teisės nuostatas valstybėse narėse ir pažeisti esminį principą dėl vieningo Bendrijos teisės taikymo visoje Bendrijoje [19].

54. Sprendimuose *Neumann* ir *Hoche* Teisingumo Teismas toliau konstatavo, kad Bendrijos teisėje nėra tokio bendrojo teisės principo, kuris leistų nacionalinei valdžios institucijai netaikyti galiojančios Bendrijos teisės normos tada, kai jos taikymas suinteresuotojo asmens atžvilgiu reikštų akivaizdų neteisingumą, kurio Bendrijos teisės aktų leidėjas būtų tikrai siekęs išvengti, jei priimdamas šią teisės normą būtų numatęs šį konkretų atvejį [20].

55. Žinoma, negalima nutylėti ir to, kad Teisingumo Teismo praktika pateikia ir priešingų pavyzdžių. Teisingumo Teismas byloje *First City Trading* nusprendė, kad, „remiantis bendraisiais Bendrijos teisės principais ir ypač *force majeure*, teisėtų lūkesčių ir proporcingumo arba *teisingumo* principais, tokiomis aplinkybėmis, kokias nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nedraudžiama eksportuotojams leisti negrąžinti iš anksto gautos visos ar dalies kompensacijos už eksportą“ [21].

56. Remiantis šiuo vėliau priimtu sprendimu, galima daryti išvadą, kad dabar Teisingumo Teismas jau pripažįsta bendrąjį teisingumo principą. Vis dėlto iš kitos to paties sprendimo dalies tiek, kiek čia išdėstė Teisingumo Teismas, aišku, kad „*nukrypti* nuo Bendrijos teisės taikymo *motyvuojant teisingumo išlyga* negalima, nebent tai numatyta atitinkamame teisės akte arba jei jis pats yra pripažintas niekiniu“ [22].

57. Taigi pirmiau pateikta esamos Teisingumo Teismo praktikos analizė parodė, kad ji nepripažino bendrojo teisingumo principo.

58. Kadangi Teisingumo Teismas nepripažįsta bendrojo teisingumo principo, būtų galima šio teisės principo galiojimą kildinti iš valstybių narių teisės aktų.

59. Užtenka paviršutiniškai išnagrinėti nacionalinės teisės sistemas, kad taptų aišku, jog ne visose valstybėse narėse galioja

19 — Sprendimas, priimtas byloje 299/84 (nurodytas 16 išnašoje, 25 punktas).

20 — Sprendimas, priimtas byloje 299/84 (nurodytas 16 išnašoje, 33 punktas), ir sprendimas byloje C-174/89 (nurodytas 17 išnašoje, 31 punktas).

21 — 1998 m. rugsėjo 29 d. Sprendimas *First City Trading* (C-263/97, Rink. p. I-5537, 62 punktas), kitu šriftu išskirta mano.

22 — Sprendimas byloje C-263/97 (nurodytas 21 išnašoje, 48 punktas, kitu šriftu išskirta mano).

teisingumo principas. Nors nėra būtina, kad šis principas būtų pripažįstamas visose valstybėse narėse, tačiau reikia, jog jis bent jau būtų pripažįstamas tomis teisinėmis aplinkybėmis, kurios yra mūsų nagrinėjamoje byloje ir kurios priskiriamos viešajai ekonomikos teisei. Tai, kad motyvuojant teisingumo išlyga konkrečios nacionalinės teisės normos aiškiai leidžia grąžinti arba atsisakyti išieškoti mokesčius, nėra pakankama sąlyga, nes tuo remiantis negalima daryti išvados, jog tam tikroje valstybėje narėje galioja atitinkamas principas.

60. Iš teismo praktikos tapo aišku, kad bendrasis teisingumo principas Bendrijos teisėje negalioja. Taigi nesant tinkamo nagrinėjamo kriterijaus darytina išvada, kad nėra reikalo nagrinėti ir reglamentų, kurie yra bylos dalykas, suderinamumo.

61. Taigi į pirmą prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad, jei galimybė atsisakyti išieškoti muitus pagal Reglamento Nr. 1430/79 13 straipsnį (po pakeitimo – Bendrijos muitinės kodekso 239 straipsnis) netaikoma byloje nagrinėjamoms už C cukrų mokėtinoms sumoms, galimybės grąžinti arba atsisakyti išieškoti muitus už C cukrų, motyvuojant teisingumo išlyga, nebuvimas nepaveikia Reglamento Nr. 1785/81 ir Reglamento Nr. 2670/81 viso galiojimo ar galiojimo iš dalies.

B — *Dėl antrojo prejudicinio klausimo*

1. Bylos šalių argumentai

62. *Cosun* teigia, jog tuo atveju, jei Teisingumo Teismas į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakytų taip, kad Reglamentas Nr. 2670/81 ir ypač jo 3 straipsnis negalioja, nes jis nenumato galimybės motyvuojant teisingumo išlyga atsisakyti išieškoti mokesčius, tai *CCB* turėtų pripažinti, jog *HPA* neturi teisinio pagrindo reikalauti sumokėti ginčijamas sumas. Subsidiariai Teisingumo Teismas turėtų nuspręsti, kad Komisija pagal EB 233 straipsnio nuostatų analogiją turėtų į Reglamentą Nr. 2670/81 atgaline data įtraukti galimybę tokiomis aplinkybėmis, kokios yra nagrinėjamoje byloje, motyvuojant teisingumo išlyga leisti atsisakyti išieškoti.

63. Ministerija teigia, kad kompetentingos Nyderlandų institucijos ir (arba) Komisija turi teisę nereikalauti mokesčių tik už tą cukraus kiekį, kurį *Consun* pagal sutartį pardavė kitai bendrovei ir kuris buvo skirtas eksportuoti po to, kai Nyderlandų institucijoms jau buvo žinoma apie pradėtą tyrimą.

64. Nyderlandų vyriausybės manymu, jei Teisingumo Teismas pripažintų Reglamentą Nr. 1785/81 ir Reglamentą Nr. 2670/81 negaliojančiais iš dalies, būtų galima nerei-

kalauti mokesčio tik už tuos cukraus kiekius, už kuriuos ir nebūtų skirtas mokestis tuo atveju, jei apmokestinamasis asmuo būtų nedelsiant informuotas, kad pradėtas tarptautinis tyrimas dėl galimo sukčiavimo atvejų.

65. Taryba ir Komisija pastabų dėl antrojo klausimo nepateikė.

2. Vertinimas

66. Antrasis klausimas pateikiamas tik tuo atveju, jei į pirmąjį klausimą atsakoma taip, kad Reglamentas Nr. 1785/81 ir Reglamentas Nr. 2670/81 negalioja visas arba iš dalies.

67. Kadangi atlikta pirmojo prejudicinio klausimo analizė parodė, kad abu reglamentai netampa negaliojančiais dėl teisingumo principo pažeidimo, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia.

## V — Išvada

68. Atsižvelgdama į tai, kas buvo išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

Jei galimybė atsisakyti išieškoti muitus pagal Reglamento Nr. 1430/79 dėl importo arba eksporto muitų grąžinimo arba atsisakymo juos išieškoti 13 straipsnį (po pakeitimo – 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92 nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą 239 straipsnis) netaikoma byloje nagrinėjamoms už C cukrų mokėtinoms sumoms, galimybės grąžinti arba atsisakyti išieškoti muitus už C cukrų, motyvuojant teisingumo išlyga, nebuvimas nepaveikia 1981 m. birželio 30 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1785/81 dėl bendro cukraus sektoriaus rinkų organizavimo ir 1981 m. rugsėjo 14 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2670/81, nustatančio išsamias įgyvendinimo taisykles dėl virškvotinio cukraus produkcijos, viso galiojimo ar galiojimo iš dalies.